

Ylitornion kunta
PL 38
95600 Ylitornio
kirjaamo@ylitornio.fi

LAUSUNTO

1.4.2016

Dnro 279/2016

Asia: Paliskuntain yhdistyksen lausunto Reväsvaaran tuulivoima-alueen osayleiskaavasta

Viite: Lausuntopyyntönnö 3.3.2016

REVÄSVAARAN TUULIPUISTON OSAYLEISKAAVA

Kaavaehdotusvaihe

UPM Kymmene Oyj suunnittelee tuulipuistoa Reväsvaaran alueelle Ylitornion kunnassa. Suunnitelma on rakentaa alueelle 15 voimalaa. Kaikki voimajohtovaihtoehdot voidaan toteuttaa ilmajohdoilla tai maakaapeleina ja ne liittyisivät hankealueen lounaisosassa kulkevaan Tornionlaakson Sähkö Oy:n 110 kV:n voimalinjaan. Tuulipuistoon rakennettaisiin myös sähköasema, johon yksittäiset voimalat liitetäisiin maakaapeleiden avulla.

Tuulipuiston ja sähkönsiirron vaihtoehdot sijoittuvat Lohijärven paliskunnan alueelle. Lohijärven paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä oli 1 400 ja poronmistajia oli 54 poronhoitovuonna 2013–2014.

Poronhoidon huomioiminen kaavoituksessa ja maankäyttöhankkeissa

Poronhoitolaissa (PHL 848/1990, 3§) säädetään poronhoidolle vapaa laidunnusoikeus maan omistustai hallintaoikeudesta riippumatta. Lain 53 § velvoittaa viranomaisen neuvottelemaan asianosaisen paliskunnan kanssa valtion maita koskevien hankkeiden yhteydessä, mikäli ne vaikuttavat olennaisesti poronhoidon harjoittamiseen. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) osana maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää turvaavat myös poronhoidon alueidenkäyttöllisiä edellytyksiä. Alueella voimassa olevassa Länsi-Lapin maakuntakaavassa olevan suunnittelumääräyksen mukaan ”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäyttölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunnitellessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.”

Kaavan vaikutukset poronhoitoon

Poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia on Reväsvaaran YVA-menettelyssä selvitetty kattavasti erilaisin menetelmin. Hankkeessa on käyty poronhoitolain 53 §:n kaltaisia neuvotteluita kolme kertaa. Yhtiön ja paliskunnan väliset neuvottelut vaikutusten seurannasta ja haittojen korvaamisesta on saatu hyvin alulle. Hankkeen erillinen porotalousselvitys on valmistunut ja siinä on hyödynnetty porojen GPS-seurantatietoa. Seurantatietoa on paliskunnan omista pannoista useamman vuoden ajalta ja lisäksi tuulivoimayhtiö on hankkinut kymmenen lisäpantaa seurannan tehostamiseksi ja kohdentamiseksi. Kohdennetut GPS-pantaseurannat on aloitettu syksyllä 2014.

Tuulipuistohankkeen vaikutukset paliskunnan poronhoidon kannalta eivät koostu pelkästään suorasta laidunalan menetyksestä, vaan todennäköisesti vielä merkittävämpi vaikutus tulee olemaan porojen laidunkierron muuttumisella ja tällä hetkellä rauhallisen alueen häiriintymisellä. Se, miten porot tulevat jatkossa käyttämään aluetta, ja sopeutuvatko ne voimaloista aiheutuvaan häiriöön, jää nähtäväksi jos hanke etenee. Siitä riippuu jatkossa myös alueen poronhoitokäyttö.

Reväsvaara ja Kiimavaara ovat paliskunnalle tärkeitä syysajan laitumia ja rykimäaluetta. Syksyllä porot hakeutuvat alueelle ja siellä laiduntaa noin 450–500 poroa. Hankealueen eteläreunalla on siirtoaita, johon poroja kootaan erotuksia varten. Porojen kuljetusreitti Portimojärven eteläpuolella olevalle erotusaidalle menee suunnitellun tuulipuiston kahden päätien välistä ja keskeltä Reväsvaaraa. Reitti on vakiintunut, koska vaarat (Reväs-, Kiima-, Ainio-, Eho-, Simo- ja Viisavaarat) muodostavat poroille luontaisen kulkureitin. Ko. erotusaita on merkitty Länsi-Lapin maakuntakaavaan merkinnällä *Poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue* (ph) ja sitä koskee suunnittelumääräys: *Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen*. Maakuntakaavan kaavaselskustuksessa kiinnitetään huomiota siihen, että suunnittelussa tulee ottaa huomioon erotuspaikoille johtavat porojen kuljetusreitit. On epävarmaa, miten paliskunnan poronhoitotyöt voivat jatkaa hankkeen toteutuksessa. Ovatko porot enää alueella tai saadaanko niitä kuljetettua alueen poikki erotusaitaan. Poronhoitotyöt tulee ottaa huomioon hankkeen rakentamisaikana siten, että rakentaminen ajoitetaan mahdollisimman vähän häiriötä tuottavasti. Toiminta-aikana voimaloita voidaan kokeilla pysäyttää, jos se auttaisi porojen kuljettamisaikaisen häiriön vähentämiseen.

Hankkeesta aiheutuu siten sekä suoria laidunten menetyksiä, että mahdollisesti luontaisen kuljetusreitin estyminen. Porojen laidunkierron sekoittaminen voi ohjata poroja ei-toivotuille alueille, kuten pelloille tai asumusten pihaille ja aiheuttaa ristiriitoja muiden maankäyttäjien kanssa. Vaarojen alue on tällä hetkellä rauhallinen, siellä ei ole asutusta, eikä juurikaan teitä. Lohijärven paliskunta on pinta-alaltaan suhteellisen pieni ja siellä on tuulipuistohankkeen lisäksi muutakin maankäyttöä, mikä on kaaventanut valmiiksi poronhoidon harjoittamisen mahdollisuuksia. Mikäli porot välttävät tuulipuiston alueita häiriön (rakentaminen, voimaloiden liike, ääni, välke) vuoksi tai niitä ei voida muusta syystä enää käyttää poronhoitotöissä, aiheutuu laajemmille alueille ulottuvia välillisiä laidunmenetyksiä. Jos porot siirtyvät rauhattomaksi muodostuneelta alueelta pois, aiheutuu tästä epätasaista laidunten kulu-

mista muissa osissa paliskuntaa. Työmäärän lisääntyminen ja toiminnan uudelleensuunnittelu sekä mahdollisesti poronhoidon rakenteiden siirtäminen aiheuttavat kustannuksia elinkeinolle.

Toiminta voi myös aiheuttaa vaikutuksia, joita ei osata ennakoida. Nämäkin vaikutukset tulee niiden ilmetessä pyrkiä lieventämään ja korvata. Reväsvaaran hankkeessa on toteutuvia vaikutuksia ja haittoja varten sovittu perustettavan vuosittain kokoontuva vaikutusten seuranta- ja arviointiryhmä. Todennettujen vaikutusten ja haittojen mukaan neuvotellaan paliskunnalle tulevista korvauksista.

Yksityiskohtaisemmat huomiot

Kaavassa porotalouden toimintaedellytykset pyritään turvaamaan kaavamääräyksellä: ”*Alueen suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset*”. Kaavamääräystä on avattu kaavaselostuksessa. Siellä sanotaan: ”Porotalouden kannalta on suositeltavaa, että kaava-alueen yksityiskohtaisessa suunnittelussa, toteutuksessa ja vaikutusten seurannassa tehdään yhteistyötä paliskunnan kanssa. Rakennustöiden ajoituksessa tulee ottaa huomioon porojen liikkeet ja siten lieventää mahdollisia haittavaikutuksia.”

Poronhoidon toimintaedellytyksiä tulee turvata myös *poronhoitotoiminnan ajallisella huomioon ottamisella* rakennusvaiheessa (esim. rakennustöiden pysäyttäminen poronhoitotöiden ajaksi) ja tarvittaessa myös *toimintavaiheessa* esimerkiksi pysäyttämällä voimaloita, kun poroja kuljetetaan alueen kautta (jos kuljetusreitti ylipäätään säilyy). Kaavaselostusta tulee täydentää näiltä osin.

Toimintaedellytysten turvaaminen tarkoittaa käytännössä myös laidunalan menetyksen sekä muiden haittojen korvaamista paliskunnalle täysimääräisesti. Hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia tullaan seuraamaan yhteistyössä, mikä on tärkeä ja positiivinen asia.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao